

Tanóra címe:

KARBONSAVAK ÉS ÉSZTEREK ÁTTEKINTÉSE INTERAKTÍV TÁBLA HASZNÁLATÁVAL

A tanóra célja:

Az egyszerű funkciós csoportot tartalmazó oxigéntartalmú szerves vegyületek tanulmányozása után megismertük a karbonsavakat és észtereket, melyek összetett csoportot tartalmaznak. Az óra célja az, hogy rendszerezzük tudásunkat, átismételjük a tanultakat, és egy kicsit másképp, új szempontok alapján foglalkozzunk a vegyületcsoporttal. A legapróbb részletektől a legbonyolultabb molekulákig haladunk, végül eljutunk ahhoz, hogy mi a szerepük a gyakorlatban, az élő szervezetben.

1. Feladat

Ismételjünk:

- Mit nevezünk összetett funkciós csoportnak?
- Melyek azok az oxigéntartalmú szerves vegyületek, melyeknek összetett funkciós csoportjuk van?

2. Feladat

Állítsd össze az interaktív táblán lévő atomcsoportok segítségével a legegyszerűbb karbonsav képletét!

Másold le a füzetedbe a szerkezeti és a konstitúciós képletet!

Karikázd be az interaktív táblán, utána a füzetedben a hangyasav funkciós csoportját, és azt a funkciós csoportot, amely miatt adja a Fehling-reakciót.

3. Feladat

Állítsd össze az ecetsav képletét az interaktív táblán!

Karikázd be és nevezd meg a karboxil-csoportot összetevő egyszerű funkciós csoportokat!

4. Feladat

Egészítsd ki az előző molekulát propánsavvá!

Egészítsd ki a képletet az interaktív tollal úgy, hogy az összes további alkán-savat jelölje!

Milyen értékeket vesz fel „n”, ha a vajsav, palmitinsav, illetve sztearinsav képletét jelenti a felírás?

5. Feladat

Állíts össze a molekula részletekből egy-egy példát a következő karbonsav típusokra:

- alkén-sav,

- aromás karbonsav,
- többértékű karbonsav,
- hidroxikarbonsav!

6. Feladat

Egészítsd ki a tollal a táblán lévő képleteket úgy, hogy a karboxil-csoport legfontosabb tulajdonságait lássuk!

7. Feladat

Állítsd össze a táblán az észter-csoportot!
Karikázd be az összetevő funkciós csoportokat!
Egészítsd ki etil-acetát molekulává!

8. Feladat

Figyeld meg a vegyület tulajdonságait a tálcára készített etil-acetáton!
Karikázd be azt a molekularészt, amely az alkoholból, illetve a karbonsavból származik!
A tankönyvben található gyümölcs-észterek közül válassz egyet, és állítsd össze annak molekuláját az atomcsoportokból!
A molekula korábbi felosztása alapján nevezd el az észtert!

9. Feladat

Modellezd a táblán az észterek hidrolízisének folyamatát!

10. Feladat

Ismertessétek a film alapján a telített sztearinsav és a telítetlen olajsav molekulájának szerkezeti különbségeit!
Magyarázzátok meg a két anyag forráspontjának eltérését!
Figyeljétek meg a tálcára készített olajsavat és sztearinsavat!

11. Feladat

Milyen felépítésűek a foszfatid molekulák?
A film alapján ismertessétek, hogyan alkotják ezek a molekulák a sejtmembránt!

12. Feladat

A filmen házi szappankészítést látunk. Ismertessétek a folyamat kémiai lényegét! Milyen anyagok szükségesek a szappanfőzéshez, és mi a szerepük a folyamatban?
A szappanosítás elemzése közben foglaljátok össze a karbonsavakról és észterekről tanultakat!

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

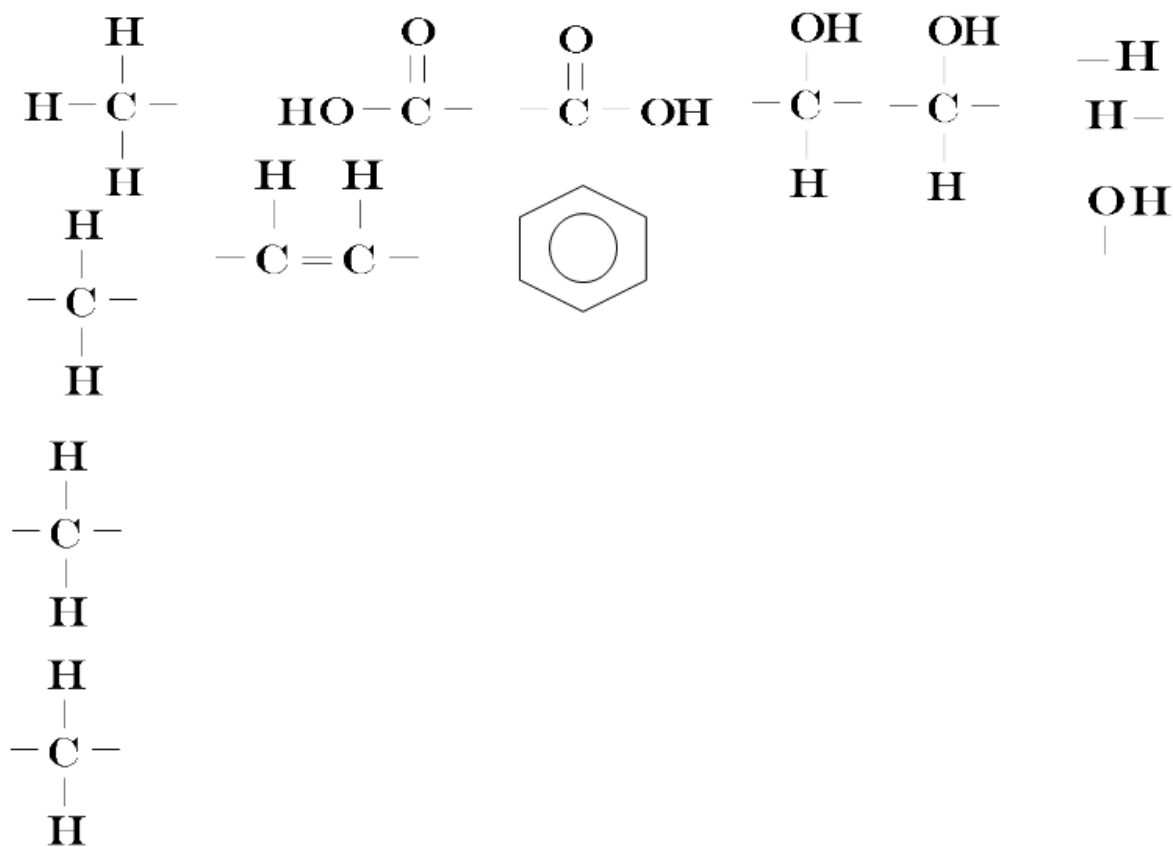
K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

A KARBONSÁVAK MOLEKULA RÉSZLETEI:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infóvonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

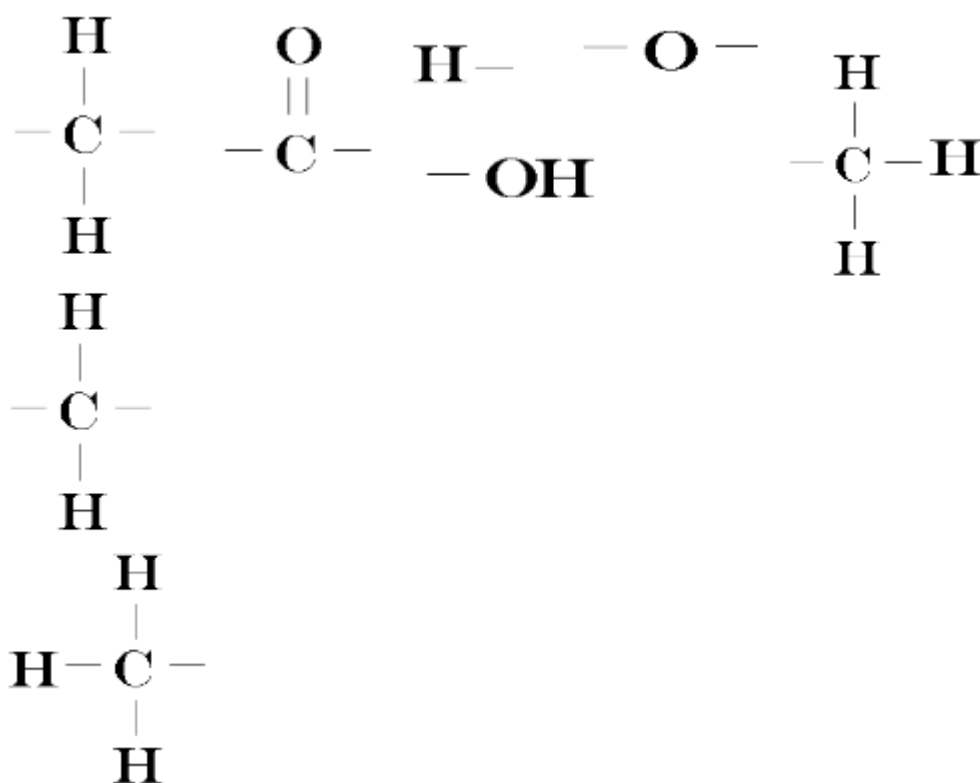
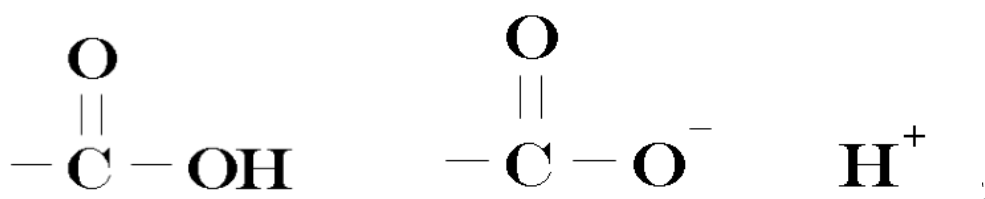
K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

A KARBOXIL-CSOPORT SAVAS TULAJDONSÁGA:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV